

ՆԱԽԱՄԱՐԴԸ - ԱԴԱՄ

Մենք, Քրիստոնեաներս, կը խորհինք թե սուրբ, մեծ եւ երեւելի անձինք խաղաղ եւ երանելի կեանք մը կը վաշխեն: Անձնական, մտային եւ հոգեւոր տուայտանքներու ենթակայ չեն ըլլար: Իրականութիւնը սակայն բոլորովին տարբեր է մեր խորհածէն: Հին ու Նոր Կտակարաններու մէջ յիշատակուող բոլոր սուրբերն ալ, ինծի եւ քեզի պէս հալ ու մաշ եղած են եւ ենթակայ ընտանեկան մտահոգութեանց եւ մարդկային տկարութեան: Ստորեւ կուտամ Նախամարդուն՝ Ադամին կրած տանջանքներուն մասին հետեւեալ գրութիւնը:

Ադամ Սուրբ Գրոց մէջ երեւցող մեծերուն առաջինն է: Թէեւ իրմէ վերջ եկող մեծերու շուրջն մէջ մնաց, բայց եւ այնպէս մեծ է եւ արժանի մեծութեան: Աստուած մը չէ եւ հողէն կերտուած է, բայց Աստուած ստեղծած է զինք Իր կերպարանքին նմանութեամբ եւ Աստուած զինք արժանի տեսած է դրախտի փափկութեանց: Ադամ մեծ է ուրեմն եւ երեւելի: Եւ Քրիստոսի եկեղեցին ընդ որս նաեւ մենք հայերս զինք կարգած ենք սուրբերու դասը:

Նախամարդ ըլլալը եթէ Ադամին փառքն ու պատիւն էր, էր նաեւ պատճառը իր մարդկային տանջանքներուն: Մենք բոլորս ալ գիտենք թէ որքան դժուար բան է մարդ ըլլալը: Անշուշտ մարդուն առաջինը ըլլալը կրկնապատիկ աւելի դժուար պիտի ըլլար: Ադամ անփորձ էր: Ադամ գիտնական մը չէր: Ադամ ծնող կամ սրտակից բարեկամ չունէր որ իրեն խրատներ տար եւ իրենց առաջնորդ ըլլար: Մեզմէ ո՞վ պիտի ուզէր նորաստեղծեալ եւ անծայրածիր տիեզերքին մէջ առաջին բնակիչը ըլլալ: Ահա Ադամին կը տրուէր այս բախտը:

Բայց Ադամ ո՞րքէ պիտի ստանար քաջութիւնն ու զօրութիւնը այս պարտաւորութեանց դիմանալու: Ի վերայ այս ամենայնի Հայր Աստուած Ադամը կարգեց թագաւոր եւ իշխան աշխարհի եւ հայր կենդանիներու, թռչուններու եւ ձուկերու: Թագաւորութեան եւ հայրութեան ի՞նչ ըլլալը չի գիտցող Ադամ ի՞նչպէս պիտի կարենար հովուել եւ խնամել անբան անասունները, դաշտերը, եւ լեռները եւ ջուրերը: Մեզմէ ո՞վ պիտի չտկարանար Ադամին վստահուած այս ծանրածանր բեռներուն տակ:

Եւ Ադամ մինակ զգաց, կ'ըսէ Սուրբ Գիրքը: Ադամ օգնական փնտոց: Վստահ եմ որ շուարեցաւ, նարահատ եղաւ, յոգնեցաւ եւ մտահոգուեցաւ: Աստուած որոշեց Ադամին օգնական մը եւ ընկեր մը տալ: Եւան տուաւ իրեն: Մենք կը խորհինք թէ կին ունենալը, ընտանիք կազմելը, զաւակներ ունենալը ուրախութեանց մարմնացումն է: Բայց խեղճ Ադամին քաջած ընտանեկան չարչարանքները մեզմէ ոչ ոք քաջած է: Կին ունենալու համար ստիպուեցաւ խոր քունի մէջ մտնել: Կողերէն մէկը զոհ տուաւ: Ով գիտէ ինչպիսի ցաւերու ենթակայ եղաւ: Կարծես թէ հիւանդանոցի մէջ ըլլար, իր վրայ գործողութիւն կատարուեցաւ:

Եւ այնին՝ Ադամի կնոջ ներկայութիւնը օրհնութիւն եւ օգնութիւն ըլլալու տեղ, եղաւ չարչարանք եւ տանջանք: Եւան կամակատար կին մըն էր: Օձէն խաբուեցաւ, արգիլեալ պտուղէն ճաշակեց եւ պատճառ եղաւ որ Ադամ եւս ճաշակէ: Եւ աշխարհիս թագաւորութիւն ընող Ադամ չկրցաւ իր կնոջ խօսք հասկնել:

Ադամ Աստուծմէ վախցող մարդ

մըն էր: Երբ Հայր Աստուծոյ քաղաքը իմացաւ եւ իր իսկ անունին կանչուիլը լսեց, ահ ու դողի մատնուեցաւ եւ Աստուծոյ երեսէն պահուրտելիք տեղ փնտռեց: Անշուշտ գէշ զգաց: Զղջաց իր եւ իր կնոջ ըրածին համար: Կրնա՞նք երեւակայել իր անյուսութեան չափն ու սահմանը: Դրախտի բնակիչ այս մարդուն անկումը որքան խոշոր եղաւ երբ արտափուեցաւ, քրտինքին շահովը հաց ուտելու դատապարտուեցաւ եւ իր մեղքը

ժառանգ թողուց իրեն յաջորդող սերունդներուն: Ես կը խորհիմ որ Ադամ որպէս Հայր եւ որպէս ծնող մահանալ փափաքեցաւ երբ վերահասու եղաւ թէ իր սիրասուն որդին՝ Աբել սպաննուեցաւ Կայէնի ձեռով:

Մեծ ըլլանք թէ փոքրիկ, տանջանք մերն է: Զմոռնանք, եթէ Ադամ մեզի ժառանգ կը թողու տանջանք, Քրիստոս սակայն մեզի կը շնորհէ կեանք:

ԿԱՐԷՆ ՔԱՀԱՆԱՅ

ՆԱՐԵԿԵԱՆ ՄՏՈՐՈՒՄՆԵՐ

«Կնքե՛ա, կեցուցիչ, զկորուսչին ընթացմունս»:
«Խափանէ, Փրկիչ, յարձակումները կորուստ նիւթողին»:
Քրիզոր Նարեկացի

Այսպէս խոկաց ու աղօթեց Նարեկայ վանքի մեծ Սուրբը, հայոց մեծագոյն իմաստասէր ու աստուածաբան բանաստեղծը: Անոր հոգին մերթսլացաւ աղօթքով, սաւառնեց երկինք, մերթ գահավիժեց մեղսալից երկիր, ուր մեղքը հրապուրիչ կը տիրէր իր ահագնութեամբ ու սաստկութեամբ եւ կու գար կորստեան մատնելու անհամար թիւերով հոգիներ:

Մեղքը տիրական է աշխարհի մէջ իր ամբողջական ծաւալով ու խորութեամբ: Մեղքն է որ կ'առաջնորդէ անձը իր ամենագրաւ երանգներով ու պայծառափայլութեամբ: Մեղքի բաւիղին մէջ ընկնուզած մեղաւորը, յակամայս սայթաքած իր մայր ուղիէն, կը տարուբերի ալեծովի՝ բեկեալ նաւի մը հանգոյն: Անչէ իր կեանքի տէրն ու տիրակալը. անգոր է ան ու անգէն ի դիմաց բիրաւոր ահարկու ու մահաբեր նետերու: Յանձնուած ըլլալով կեանքի պտուտահողմին, անոր

կեանքը կը տագնապի մշտատեւ վերիվայրումներով ու կ'անցնի դարձարձիկ նանապարհներով՝ միշտ ենթակայ գայթումի, կործանումի, վասն զի անոր հաւատքի կանթեղը շիջած է ու յոյսը՝ խամրած:

Միջնադարի խորհրդապաշտ վանականը իր եզնարանի նեղ լուսամուտէն դիտեց ողջ աշխարհը իր լայն հորիզոնով ու տեսադաշտով, եւ իր նրբագոյն զգացողութեամբ վկայեց որ չարը՝ «կորուստ նիւթողը», մշտաբոլորն է, պատրաստակամ ու յօժարակամ յարձակում գործելու եւ թիրախ դարձնելու մարդկութիւնը, մարդկային տկարութիւնը, ազնուութիւնը եւ առաքինութիւնները ու այն ամէնը ինչ մարդկային է ու աստուածային: Վանականը իր հոգւոյն ամբողջ զօրութեամբ կ'աղերսէ Տիրոջմէ որ «խափանէ՛ կորուստ նիւթողին յարձակումները» ու կանխէ անոր պատճառելի գայթակղութիւնները, թիւր